

Sygn. akt VIII U 1151/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia (del.) Anna Capik-Pater
Protokolant	Agata Kędzierawska

po rozpoznaniu w dniu 2 października 2019 r. w Gliwicach

sprawy I. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania I. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 15 lipca 2015 r. **nr** (...) - 2014

21 lipca 2015 r. **nr** (...)

7 maja 2019 r. **nr** (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 15 lipca 2015 roku ustalając, że kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 roku wynosi 117 414,11 zł (sto siedemnaście tysięcy czterysta czternaście złotych 11/100);
- zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 21 lipca 2015 roku i 7 maja 2019 roku w ten sposób, że przelicza emeryturę ubezpieczonej i ustala jej wysokość na dzień 1 kwietnia 2014 roku na kwotę 1729,39 zł (jeden tysiąc siedemset dwadzieścia dziewięć złotych 39/100);
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. na rzecz ubezpieczonej kwotę 540 zł (pięćset czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) sędzia (del.) Anna Capik-Pater

Sygn. akt VIII U 1151/17

UZASADNIENIE

Decyzją o ustaleniu kapitału początkowego z dnia 15 lipca 2015 r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. działając na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ustalił wartość kapitału początkowego ubezpieczonej I. K. na dzień 1 stycznia 1999 r.

na kwotę 114 339,72 zł. Do obliczeń przyjął po 1,3% podstawy wymiaru kapitału początkowego za każdy rok niewykonywania pracy z powodu opieki nad dziećmi.

Od powyższej decyzji ubezpieczona wniosła odwołanie z dnia 17 sierpnia 2015 r. Domagała się zaliczenia pełnych 6 lat z tytułu sprawowania opieki nad dziećmi z zastosowaniem przelicznika 1,3 %. Sprawa zawisła przed tutejszym Sądem pod sygn. akt VIII U 1151/17,

Następnie decyzją z dnia 21 lipca 2015 r. organ rentowy przeliczył ubezpieczonej emeryturę od 1 czerwca 2015 r. Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej i wyniosła 1341,35 zł.

Ubezpieczona zakwestionowała powyższe decyzje również w odwołaniu z dnia 11 stycznia 2016 r. Kwestionowała obliczenia organu rentowego i wysokość przyznanej jej emerytury twierdząc, że jest ona za niska. Sprawa z tego odwołania zawisła przed tutejszym Sądem pod sygn. akt VIII U 1152/17.

W odpowiedzi na ww. odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie. Wskazał, że pomniejszył wysokość emerytury o kwotę pobranych emerytur, zgodnie z art. 25 ust. 1 b ustawy emerytalnej.

Decyzją z 7 maja 2019 r. organ rentowy przeliczył ubezpieczonej emeryturę od 1 kwietnia 2014r., tj. od nabycia uprawnień. Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej i wyniosła 1691,30 zł.

Od powyższej decyzji ubezpieczona wniosła dwa odwołania z dnia 20 maja 2019 r., które zawisły przed tutejszym Sądem pod sygn. akt VIII U 1197/19 i VIII U 991/19. Kwestionowała wysokość przyznanej emerytury.

Zarządzeniem z dnia 14 lipca 2017 r. Sąd połączył do wspólnego rozpoznania sprawę toczącą się pod sygn. akt VIII U 1152/17 ze sprawą o sygn. akt VIII U 1151/17.

Natomiast zarządzeniami z dnia 29 lipca 2019 r. Sąd połączył do wspólnego rozpoznania sprawy toczące się pod sygn. akt VIII U 1197/19 i VIII U 991/19 ze sprawą o sygn. akt VIII U 1151/17.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona I. K. urodziła się (...)

Decyzją z dnia 12 listopada 2008 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury, zgodnie z art. 46 ustawy emerytalnej.

Decyzją z dnia 3 marca 2014 r. organ rentowy ustalił kapitał początkowy ubezpieczonej.

W dniu 3 kwietnia 2014 r. ubezpieczona wniosła o przyznanie jej prawa do emerytury.

W dniu 18 kwietnia 2014 r. organ rentowy wydał decyzje, w której przyznał ubezpieczonej zaliczkę na poczet przysługującej emerytury od 1 kwietnia 2014 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Niemniej jednak wypłata świadczenie ustalonego tą decyzją została zawieszona, ponieważ było to świadczenie mniej korzystne.

Decyzją z dnia 5 sierpnia 2014 r. o ustaleniu wysokości emerytury, organ rentowy ustalił wysokość emerytury ubezpieczonej, zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej. Kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 68 669,78 zł. Wysokość emerytury została ustalona na kwotę 1250,35 zł.

W dniu 9 czerwca 2015 r. ubezpieczona wniosła o ponowne ustalenie kapitału początkowego.

Decyzją z dnia 15 lipca 2015 r. organ rentowy ustalił kapitał początkowy ubezpieczonej na dzień 1 stycznia 1999 r. Do obliczeń organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1 032,02 zł. Wskaźnik wysokości

podstawy wymiaru ustalono na 84,53%. Organ rentowy uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 15 lat, 10 miesięcy, 6 dni oraz nieskładkowe w wymiarze 1 roku, 1 miesiąca i 22 dni. Jednocześnie okresy sprawowania opieki nad dziećmi w wymiarze 5 lat, 7 miesięcy i 10 dni zostały przeliczone z zastosowaniem przelicznika 1,3 % za każdy rok. Kapitał został obliczony w następujący sposób:

$$293,01 \times 85,98\% = 251,93$$

$$(190 \text{ miesięcy składkowych} \times 1,3\%) : (\dots),02 = 212,39$$

$$(67 \text{ miesięcy nieskładkowych} \times 1,3\%) : (\dots),02 = 74,92$$

$$(13 \text{ miesięcy nieskładkowych} \times 0,7\%) : (\dots),02 = 7,84$$

$$\text{RAZEM} = 547,08$$

$$547,08 \text{ zł} \times 209 \text{ miesięcy (średn. dalsze trwanie życia)} = 114\,339,72 \text{ zł}$$

Kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 114 339,72 zł.

Następnie w dniu 21 lipca 2015 r. organ rentowy wydał decyzję o przeliczeniu emerytury. Ustalono wysokość emerytury ubezpieczonej, zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej. Kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 69 454,72 zł; kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego – 357 937, 72 zł; suma kwota pobranych emerytur – 88 432,16 zł; średnie dalsze trwanie życia – 252,70 miesięcy. Zgodnie z art. art. 26 ustawy emerytalnej wysokość emerytury wyniosła 1 341,35 zł.

W dniu 23 kwietnia 2019 r. ubezpieczona wniosła do organu rentowego o przeliczenie emerytury z uwzględnieniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 (P 20/16)

Decyzją z dnia 7 maja 2019 r. organ rentowy przeliczył emeryturę ubezpieczonej. Kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 69 454,72 zł; kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego – 357 937, 72 zł; średnie dalsze trwanie życia – 252,70 miesięcy. Zgodnie z art. art. 26 ustawy emerytalnej wysokość emerytury wyniosła 1 691,30 zł.

Ubezpieczona zaskarżyła decyzje organu rentowego z 15 lipca 2015 r., 21 lipca 2015 r. i 7 maja 2019 r. do tutejszego Sądu.

W okresie od 10 września 1973 r. do 30 czerwca 1977 r. ubezpieczona pracowała w KWK (...) w R.. W okresie tym zajmowała następujące stanowiska: od 10 września 1973 r. do 31 stycznia 1974 r. – pracownik fizyczny na powierzchni, od 1 lutego 1974 r. do 30 września 1974 r. – betoniarz na powierzchni, od 1 października 1974 r. do 31 października 1981r. jako samodzielny referent administracyjny.

Ubezpieczona sprawowała opiekę nad dziećmi w okresach od 7 lutego 1983 r. do 16 lutego 1984 r., od 1 marca 1987 r. do 2 października 1988 r. i od 1 marca 1990 r. do 28 lutego 1993r., tj. łącznie 5 lat, 7 miesięcy i 10 dni.

Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego, któremu zlecił przeliczenie zarówno kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. jak i emerytury ubezpieczonej na dzień 1 czerwca 2015 r., przy założeniu, że ubezpieczona od 1 października 1974 r. osiągała wynagrodzenie w wysokości 2.500 zł miesięcznie, od 1 sierpnia 1976 r. 2.800 zł miesięcznie, od 1 stycznia 1978r. 3.100 zł miesięcznie, przy wzięciu również pod uwagę, że w całym tym okresie otrzymywała nagrodę barbórkowa i 13-stą pensję, w oparciu o akta osobowe ubezpieczonej, akta rentowe, oryginały dokumentów złożonych na rozprawie w dniu 25 lipca 2018r., przy uwzględnieniu obowiązujących w tych okresach przepisów płacowych, w tym przedłożonych przez (...).

Do wynagrodzeń uwzględniono jedynie obligatoryjne składniki, które odwołująca bez wątpienia otrzymywała, a które stanowiły podstawę naliczania składek ZUS tj. wynagrodzenie zasadnicze, dodatek specjalny z Karty Górnika i deputat węglowy.

W badanym okresie od 1974 do 1977 podstawy wymiaru składek nie stanowiły wypłaty z funduszu zakładowego (indywidualne nagrody roczne tzw. Trzynastki i czternastki). Z uwagi na powyższe wynagrodzenia tzw. trzynastki i czternastki nie zostały ujęte w wyliczeniach i kwotach stanowiących podstawę wymiaru składek. Biegły uwzględnił jedynie wynagrodzenia bezwzględnie wynikające z dokumentów oraz z przepisów branżowych w tym z Układów Zbiorowych Pracy. Tym samym nie wliczył do wynagrodzeń, ze względu na brak dokumentów potwierdzających w aktach sprawy, aktach ZUS i przesłanych aktach osobowych, innych dodatków do płacy, takich jak, np.: premie regulaminowe i uznaniowe, dodatek za pracę w godzinach nadliczbowych, dodatek za pracę w niedziele i święta i inne dodatki, do których odwołująca się mogła być uprawniona ale nie ma na to dokumentów potwierdzających czy faktycznie otrzymywała takie wynagrodzenia i w jakich wysokościach lub za jaki okres. Z kolei tzw. "Barbórka" wypłacana jako nagroda w wysokości miesięcznego wynagrodzenia, obliczanego jak za urlop wypoczynkowy została wprowadzona na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1981r. w sprawie szczególnych przywilejów dla pracowników górnictwa - Karta Górnika, rozdział 2 § 3 ust. 2. Do tego czasu przysługiwało tzw. "tradycyjne barbórkowe" w naturze lub ekwiwalencie, które wypłacane było spoza osobowego funduszu płac i nie stanowiło podstaw naliczenia składek. Biorąc pod uwagę powyższe, biegły w wyliczanych wynagrodzeniach nie będzie uwzględniał dodatkowych składników tj. tzw. 13-lki i "Barbórki".

Wynagrodzenie ubezpieczonej za lata 1973-1977 kształtowało się następująco:

Rok	Składniki wynagrodzenia brutto opodatkowania	Świadczenia w naturze - węgiel	RAZEM	
wynagrodzenie zasadnicze	Karta Górnika			
1974	29 685,00	675,00	275,00	30 635,00
1975	30 000,00	2 700,00	1 100,00	33 800,00
1976	31 500,00	2 825,00	1100,00	35 425,00
1977	33 600,00	3 000,00	1 100,00	37 700,00

Stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za rok kalendarzowy (w %) za lata od 1973 do 1998 kształtuje się następująco

Lp.	za rok kalendarzowy	zarobki-dochód	kwota rocznego	Liczba	Przeciętne miesięczne	Wskaźnik wynagrodzenia
-----	---------------------	----------------	----------------	--------	-----------------------	------------------------

		stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (w zł)	przeciętnego wynagrodzenia ogłaszanego za rok kalendarzowy (w zł)	miesiące podlegania ubezpieczeniu	wynagrodzenie - do wyczerpania wwpw kapitału początkowego (w zł)	razem do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (w %)
1	1973	10 069,00	33 576,00	5	13 990,00	71,97
2	1974	30 635,00	38 220,00	12	38 220,00	80,15
3	1975	33 800,00	46 956,00	12	46 956,00	71,98
4	1976	35 425,00	51 372,00	12	51 372,00	68,96
5	1977	37 700,00	55 152,00	12	55 152,00	68,36
6	1978	52 050,00	58 644,00	12	58 644,00	88,76
7	1979	59 143,00	63 924,00	12	63 924,00	92,52
8	1980	75 813,00	72 480,00	12	72 480,00	104,60
9	1981	105 122,00	92 268,00	12	92 268,00	113,93
10	1982	176 141,00	139 572,00	12	139 572,00	126,20
11	1983	19 642,00	173 700,00	2	28 950,00	67,85
12	1984	85 520,00	202 056,00	11	185 218,00	46,17
13	1985	162 846,00	240 060,00	12	240 060,00	67,84
14	1986	191 655,00	289 140,00	12	289 140,00	66,28
15	1987	25 344,00	350 208,00	2	58 368,00	43,42
16	1988	168 965,00	637 080,00	3	159 270,00	106,09

17	1989	2 553 554,00	2 481 096,00	12	2 481 096,00	102,92
18	1990	1 316 364,00	12 355 644,00	2	2 059 274,00	63,92
19	1993	17 922 300,00	47 940 000,00	4	15 980 000,00	112,15
20	1994	22 233 620,00	63 936 000,00	8	42 624 000,00	52,16
21	1995	553,60	8 431,44	2	1 405,24	39,40
22	1996	4 020,10	10 476,00	12	10 476,00	38,37
23	1997	2 228,80	12 743,16	7	7 433,51	29,98
24	1998		14 873,88		-	

Najkorzystniejszy dla ubezpieczonej wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z 10 kolejnych lat z okresu od 1973 r. do 1982 r. wynosi 88,74%.

Okresy składkowe wynoszą 190 miesięcy, a nieskładkowe 80 miesięcy, z czego 67 miesięcy to opieka nad dziećmi. Ubezpieczona sprawowała opiekę nad dziećmi w okresach od 7 lutego 1983 r. do 16 lutego 1984 r., od 1 marca 1987 r. do 2 października 1988 r. i od 1 marca 1990 r. do 28 lutego 1993r., tj. łącznie 5 lat, 7 miesięcy i 10 dni.

Współczynnik przy obliczaniu kapitału początkowego wynosi 85,98%.

Wysokość 24% kwoty bazowej – 293,01 zł, a średnie dalsze trwanie życia dla ubezpieczonej – 209 miesięcy.

Wartość kapitału początkowego został obliczony w następujący sposób:

(24% kwoty bazowej x współczynnik proporcjonalny) 293,01 zł x 85,98% = 251,93 zł

(190 m-cy składkowych x 1,3%/12 x podst. wym.) 190x1,3%/12 x 1 083,42 zł = 223,00 zł

(67 m-cy nieskładkowych x 1,3%/12 x podst. wym.) 67x1,3%/12 x 1 083,42 zł = 78,64 zł

(13 m-cy nieskładkowych x 0,7%/12 x podst. wym.) 13x0,7%/12 x 1 083,42 zł = 8,22zł

RAZEM SUMA = 561,79 zł

Kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r. wynosi: ***117 414,11 zł. (561, 79 zł x 209 miesięcy)***

Kapitał początkowy po waloryzacji na dzień 1 kwietnia 2014r. wynosi 367 562,023 zł.

Wyrokiem z dnia 6 marca 2019 roku w sprawie P 20/16 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2017 roku, w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych

w (...) roku kobiet, które przed 1 stycznia 2013 roku nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji RP.

Wyrok Trybunału został opublikowany w dnia 21 marca 2019 roku w Dz.U. z 2019 roku, poz. 539.

Trybunał Konstytucyjny zbadał kwestię dopuszczalności posłużenia się przez ustawodawcę mechanizmem obliczania podstawy emerytury powszechnej z potrąceniem kwot wcześniejszej emerytury pobieranej przez ubezpieczonych wobec kobiet urodzonych w (...) roku i jego zgodności z art. 2 Konstytucji.

Trybunał wskazał, że uprawnienie do wcześniejszego przejścia na emeryturę wynikające z art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej było – w warunkach reformy z 1999 roku – jednym ze szczególnych rozwiązań ustawowych. Stanowiło element łagodzący przechodzenie do nowego systemu emerytalnego dla osób, które ukończyły wiek co najmniej 50 lat, a przy tym legitymowały się wieloletnim stażem zawodowym.

Badając zgodność art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej z art. 2 Konstytucji i z wyrażoną w tym przepisie zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, Trybunał uwzględnił, że kobiety, które zdecydowały się skorzystać z możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę nie wiedziały – w chwili podejmowania tej decyzji – o konsekwencjach, jakie ta decyzja będzie miała w odniesieniu do ich przyszłego świadczenia, czyli emerytury uzyskiwanej po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Osoby te zdecydowały się na wcześniejszą emeryturę ufając, że państwo nie zmieni reguł jej postrzegania w odniesieniu do powszechnego świadczenia emerytalnego. Tymczasem reguły te zostały zmodyfikowane, nie dając ich adresatom możliwości stosownej reakcji.

Trybunał podkreślił, że to z mocy wyraźnego postanowienia ustawodawcy modyfikacja systemu emerytalnego nie objęła tej grupy kobiet, jeżeli spełniały warunki przejścia na wcześniejszą emeryturę i z możliwości takiej skorzystały. Tym samym stworzył on dodatkowe gwarancje realizacji uprawnień emerytalnych według zasad starego systemu. Z uwagi na to, że uprawnienia te z założenia miały charakter przejściowy – obowiązujący do czasu ich wygaśnięcia – nastąpiło niejako wzmocnienie usprawiedliwionego przekonania tych kobiet, że ustawodawca nie wycofa się z ich realizacji oraz, że nie będą miały do nich zastosowania nowe uregulowania.

Trybunał zaznaczył, że podejmowanie przez ubezpieczonych decyzji o przejściu na wcześniejszą emeryturę nie może wiązać się z pozostawianiem w niepewności co do ukształtowania ich sytuacji prawnej w przyszłości, jeżeli jest konsekwencją decyzji podjętych w oparciu o obowiązujący stan prawny. Rozpoczęcie realizacji prawa do wcześniejszej emerytury, która bezpośrednio wpływa na wysokość emerytury powszechnej – w oparciu o zasadę zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa – stanowi podstawę uzasadnionego oczekiwania, że ustawodawca nie zmieni w sposób niekorzystny „reguł gry” w stosunku do osób korzystających ze swoich uprawnień na zasadach wskazanych w ustawie. Nie będzie tym samym pułapką dla tych, którzy w zaufaniu do obowiązującego prawa, określającego w dodatku horyzont czasowy wypłacanych świadczeń i zasad ich realizacji, skorzystali ze swoich uprawnień.

Trybunał podkreślił, że racjonalnie działający ustawodawca powinien uwzględnić łącznie z tym skutki w sferze finansów publicznych, których planowanie w systemie świadczeń emerytalnych musi obejmować statystyczny okres długości życia tych osób po przejściu na emeryturę. Zasada zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa wyklucza możliwość formułowania obietnic bez pokrycia bądź nagłego wycofywania się przez państwo ze złożonych obietnic lub ustalonych reguł postępowania. Stanowi to bowiem niedopuszczalne nadużywanie pozycji przez organy władzy względem obywateli. Dotyczy to w szczególności sytuacji, w której obywatel, układając swoje interesy, podejmuje decyzje dotyczące długiej perspektywy czasu i przewiduje jej konsekwencje na podstawie obowiązującego stanu prawnego. Zmiana tego stanu oznacza wówczas zaskoczenie, którego w danych okolicznościach nie mógł przewidzieć, a tym samym dostosować się do nowej sytuacji, w sposób, który nie wywrze negatywnych konsekwencji w sferze jego uprawnień.

Mając na uwadze powyższy wyrok, wysokość emerytury ubezpieczonej na dzień 1 kwietnia 2014 r. wynosi **1 729,39 zł**. Została ona obliczona przez organ rentowy w następujący sposób:

Kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji – 69 454,72zł

Kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego – 367 562,02 zł

Średnia dalsze trwanie życia – 252,70 miesięcy

$(69\,454,72 + 367\,562,02) : 252,70 = 1\,729,39\text{ zł}$

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego, aktach osobowych ubezpieczonej, aktach tutejszego Sądu o sygnaturach VIII U 991/19, VIII U 1152/17 i VIII U 1197,19; opinii z dnia 11 stycznia 2019 r. sporządzonej przez biegłego sądowego Z. T. (k.103-123); hipotetycznych decyzji organu rentowego.

Sąd podzielił opinię biegłego sądowego Z. T. w zakresie w jakim dotyczyła ona odtworzenia wynagrodzenia ubezpieczonej za okres nieudokumentowany, a więc za lata 1974-1977 oraz ustalenia wysokości kapitału początkowego. Biegły dokonując obliczeń wynagrodzenia za ww. okres słusznie uwzględnił tylko te składniki, co do których nie ma wątpliwości, że ubezpieczona je otrzymywała, a więc wynagrodzenie zasadnicze, Kartę Górnika, deputat węglowy. Innych składników nie uwzględnił, gdyż nie ma dowodów na to, że ubezpieczona je otrzymywała. Następnie, biegły ustalił kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r., który wyniósł 117 414,11 zł, a po waloryzacji na dzień 1 kwietnia 2014 r. - 367 562,023 zł. Obliczenia te zostały przez Sąd podzielone.

Sąd podzielił obliczenia wysokości emerytury ubezpieczonej dokonane przez organ rentowy w piśmie z dnia 27 września 2019 r. Nie zostały one zakwestionowane przez ubezpieczoną.

Sąd oddalił wnioski dowodowe o przesłuchanie świadków J. D. i K. T. oraz z akt rentowych tych osób, albowiem ich przeprowadzenie nie wniosłoby nic istotnego do sprawy i zmierzałoby wyłącznie do bezpodstawnego przedłużenia postępowania sądowego. Przesłuchanie środków nie prowadziłyby do ustalenia wysokości pewnych składników wynagrodzenia ubezpieczonej. Taką pewnością co do wysokości, a nie tylko otrzymywania określonego skłádnika wynagrodzenia dały jedynie zgromadzone dowody w postaci dokumentów w postaci akt osobowych ubezpieczonej i obowiązujących wówczas przepisów płacowych.

Sąd uznał zebrany w sprawie materiał dowodowy za spójny i kompletny, a przez to mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania ubezpieczonej okazały się zasadne.

Przedmiot sporu w niniejszym postępowaniu sprowadzał się ustalenia wysokości kapitału początkowego ubezpieczonego oraz przysługującej jej emerytury. Konieczne było odtworzenie wynagrodzenie za okres nieudokumentowany, a następnie dokonanie obliczeń kapitału początkowego oraz wysokości emerytury, wzięwszy pod uwagę wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 roku wydany w sprawie o sygn. akt P 20/16.

Przechodząc do obliczeń kapitału początkowego należy stwierdzić, że zgodnie z treścią art. 174 ust. 1 i 3 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2018.1270 -j.t.):

1. Kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.
3. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999r.

Natomiast zgodnie z normą art. 15 ust. 1, powołanej wyżej ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe

lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Z klei, w myśl art. 15 ust. 4 tejże ustawy w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

- 1) oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych;
- 2) oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu;
- 3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz
- 4) mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19.

Przy ustalaniu kolejnych 10 lat kalendarzowych, o których mowa w art. 15 ust. 1 i 2, przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu (art. 16).

Jednocześnie zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy emerytalnej podstawę wymiaru emerytury lub renty dla osób posiadających okresy ubezpieczenia za granicą, o których mowa w art. 8, ustala się na zasadach określonych w art. 15-17.

Zgodnie z §21 rozporządzenia z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412), zgodnie z którym środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Niemniej jednak przepisy rozporządzenia regulujące postępowanie o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym, zawierające ograniczenia dowodowe, nie mają zastosowania w postępowaniu sądowym, opartym na zasadzie swobodnej oceny dowodów. Dopuszczalnym jest, więc ustalenie wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dowody zastępcze (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2006r. w sprawie I UK 179/06, opubl. w LEX nr 342283; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi, z dnia 21 sierpnia 2013r., III AUa 1768/12).

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni akceptuje stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Lublinie z dnia 4 października 2012r., w sprawie III AUa 305/12, gdzie wskazano, iż w przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację zastępczą znajdującą się w aktach osobowych, takich jak umowy o pracę, angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia, wówczas można uwzględnić tylko takie składniki, które są pewne, wypłacane były w danym okresie stale i w określonej wysokości.

W niniejszym postępowaniu ubezpieczona kwestionowała m.in. obliczenia organu rentowego w zakresie ustalenia wysokości kapitału początkowego. Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu emerytur i rent, któremu zlecono m.in. przeliczenie kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r., przy założeniu, że ubezpieczona od 1 października 1974 r. osiągała wynagrodzenie w wysokości 2.500 zł miesięcznie, od 1 sierpnia 1976 r. 2.800 zł miesięcznie, od 1 stycznia 1978r. 3.100 zł miesięcznie, przy wzięciu również pod uwagę, że w całym tym okresie otrzymywała nagrodę barbórkowa i 13-stą pensję, w oparciu o akta osobowe ubezpieczonej, akta rentowe, oryginały dokumentów złożonych na rozprawie w dniu 25 lipca 2018r., przy uwzględnieniu obowiązujących w tych okresach przepisów płacowych, w tym przedłożonych przez (...). Biegły odtworzył wynagrodzenie osiągane przez ubezpieczoną za okres nieudokumentowany 1974-1977. W obliczeniach wziął pod uwagę tylko pewne składniki wynagrodzenia, czyli

te co do których nie ma wątpliwości, że ubezpieczona je otrzymywała, a więc wynagrodzenie zasadnicze, Kartę Górnika i deputat węglowy. Następnie biegły dokonał obliczenia kapitału początkowego, zgodnie z ww. zasadami. Obliczony w ten sposób kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 117 414,11 zł, zatem okazał się on wyższy niż ten, który został ustalony przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji,

W związku z tym, Sąd działając na podstawie art. 477¹⁴§2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 15 lipca 2015 r. ustalając, że kapitał początkowy ubezpieczonej na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi 117 414,11 zł (pkt 1).

Przechodząc do dalszych rozważań dotyczących wysokości emerytury ubezpieczonej, wskazać należy, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 roku wydanego w sprawie P 20/16, art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2017 roku, w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w (...) roku kobiet, które przed 1 stycznia 2013 roku nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji RP. Oznacza to, że jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę częściową lub emeryturę na podstawie przepisów art. 46, to podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1, nie pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Idąc dalej wskazać należy, że w myśl art. 26 ust. 1 ustawy emerytalnej emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Natomiast w myśl art. 25 ust 1 tej ustawy, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

W niniejszym postępowaniu Sąd zobowiązał organ rentowy do hipotetycznego wyliczenia wysokości emerytury ubezpieczonej, wzięwszy pod uwagę wysokość kapitału początkowego ustalonego przez biegłego w opinii sądowej sporządzonej na potrzeby niniejszej postępowania oraz wspomniany wyżej wyrok Trybunału Konstytucyjnego. Zgodnie z obliczeniami organu rentowego z dnia 27 września 2019 r., wysokość emerytury ubezpieczonej na dzień 1 kwietnia 2014r. powinna wynosić 1 729,39 zł. Obliczenia te nie zostały zakwestionowane przez ubezpieczoną. Z kolei zostały one podzielone przez Sąd.

W związku z tym, Sąd zmienił zaskarżone decyzje organu rentowego z 21 lipca 2015 r. i 7 maja 2019 r., w ten sposób, że przeliczył emeryturę ubezpieczonej i ustalił jej wysokość na dzień 1 kwietnia 2014 r. na kwotę 1 729,39 zł (pkt 2).

W związku z tym, że niniejsze postępowania obejmowało odwołanie od 3 decyzji, to Sąd na podstawie art. 98 §1 i §3 kpc w zw. z art. 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800) i §12 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t., zasądził od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej łącznie 540 zł (3 x 180 zł) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3).

(-) sędzia (del.) Anna Capik-Pater